

ОРІЄНТАЦІЙНА МЕТАФОРА НА ПОЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТА «ГЛУХОТА» В РОМАНІ ЕММАНУЕЛЬ ЛАБОРІ «КРИК ЧАЙКИ»

Ярошко-Кушнір Н. С.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри французької філології*

Львівський національний університет імені Івана Франка

вул. Університетська, 1, Львів, Україна

orcid.org/0000-0003-0773-2362

nataliia.yaroshko@lnu.edu.ua

Ключові слова: *орієнтаційна метафора, онтологічна метафора, метафоричний концепт «Глухота», імплікація, емпірична основа метафори.*

У статті розглянуто питання метафоричної концептуалізації явища глухоти як основної перешкоди для спілкування на прикладі непересічного зразка літературного дискурсу глухих – автобіографічного роману Еммануель Лабора «Крик чайки» (“Le cri de la mouette”). Для аналізу текстового матеріалу було обрано метод Дж. Лакоффа та М. Джонсона, зважаючи на те, що вони розглядали метафору як основний інструмент конструювання культурних концептів у мові та мисленні. Центральним метафоризованим концептом твору є концепт «Глухота». Його структура – складна, оскільки містить кілька конститuentів, пов’язаних між собою, а саме: ідентифікація явища глухоти, характеристики сприйняття цього явища глухою особою, характеристики стану глухої особи, дії для подолання цього дефекту, дії людей зі слухом щодо глухих людей. Встановлено, що природа ключової метафори «ГЛУХОТА – це ПЕРЕПОНА» є подвійною: онтологічною та орієнтаційною. Її онтологічність, як спроба пояснення нематеріального через матеріальне, ілюструється трьома несуперечливими варіантами трактування явища глухоти, невідомого та доволі абстрактного для людей зі слухом: вертикальна перепона (стіна, двері), замкнене приміщення, безлюдна місцина та їхні невід’ємні характеристики (міцність, величина, здатність блокувати). Емпірична основа цієї метафори співпадає з описом психологічних, емоційних та ментальних особливостей розвитку дітей із вадами слуху у сурдопсихології. Орієнтаційною ця метафора є тому, що демонструє просторове упорядкування понять по горизонталі, у якому точкою відліку стає сама перепона (глухота). З одного боку, від неї знаходяться усі поняття, які співвідносяться із життям глухих людей, а з іншого – ті, що стосуються діяльності типового суспільства людей без вад слуху. Ця опозиція знаходить своє продовження також у метафорі «ГЛУХІ ТА ЛЮДИ ЗІ СЛУХОМ – це РІЗНІ СВІТИ», або «ГЛУХІ ТА ЛЮДИ ЗІ СЛУХОМ – це СТОРОНИ ПРОТИСТОЯННЯ». За таким самим принципом організовується метафоричне представлення таких концептів, як «САМОТНІСТЬ», та частково – «СПІЛКУВАННЯ» в аспекті нестачі чи відсутності комунікації.

ORIENTATIONAL METAPHOR DEFINING THE CONCEPT OF “DEAFNESS” IN THE NOVEL “SEAGULL’S CRY” BY EMMANUELLE LABORIT

Yaroshko-Kushnir N. S.

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of French Philology
Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska str., 1, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-0773-2362
nataliia.yaroshko@lnu.edu.ua*

Key words: *orientational metaphor, ontological metaphor, metaphorical concept of “Deafness”, implication, empirical basis of the metaphor.*

The article considers the metaphorical conceptualisation of the phenomenon of deafness as the main obstacle to communication. It is illustrated by an outstanding example of the discourse of the deaf people – the autobiographical novel “Seagull’s Cry” (“Le cri de la mouette”) by Emmanuelle Laborit. The linguistic analysis of textual material is based on the method of J. Lakoff and M. Johnson. It was chosen due to the fact that it considers metaphor as the main tool for constructing cultural concepts in language and thinking. The central metaphorical concept analysed in the article is the one of “Deafness”. Its complex structure contains several constituents which are connected, namely: identification of the phenomenon of deafness, characteristics of its perception by a deaf person, characteristics of the deaf person, actions to overcome this defect, attitude of hearing people towards deaf people. It is also stated that the nature of the key metaphor “DEAFNESS is an OBSTACLE” is both, ontological and orientational. Its ontological aspect consists in an attempt to explain the immaterial through the material. So, an unknown and quite abstract experience of deafness for hearing people is illustrated by three material referents: vertical barrier (wall, door), enclosed space, deserted place and its characteristics (strength, size, ability to block). The empirical basis of this metaphor coincides with the description of psychological, emotional and mental features of the development of children with hearing defects. Besides that, this metaphor is orientational. It demonstrates the spatial horizontal ordering of concepts in which the starting point is the barrier (deafness). On the one side, it sets all the concepts related to the deaf people. On the other side – those related to the activities of a typical hearing people society. This opposition is also transposed on the metaphor “DEAF PEOPLE AND HEARING PEOPLE ARE DIFFERENT WORLDS” / “DEAF PEOPLE AND HEARING PEOPLE ARE THE PARTIES OF THE CONFLICT”. The metaphorical representation of such concepts as “LONELINESS” and partly “COMMUNICATION” (in the aspect of its lack or absence) is organized according to the same principle.

Постановка проблеми. Для сучасного суспільства поняття комунікації набуває неабиякої актуальності. Незалежно від форми (усної, письмової, віртуальної) воно охоплює всі соціальні верстви, вікові та професійні групи. Не є винятком і люди з вадами слуху. Саме це переконання лягло в основу творчої та професійної діяльності глухої французької письменниці, акторки, перекладача мови жестів, директорки Міжнародного візуального театру у Парижі – Еммануель Лаборі. Її автобіографічний роман «Крик чайки» (“Le cri de la mouette”) [1], відзна-

чений літературною премією Prix Vérité (1994), є непересічним прикладом дискурсу глухих. За допомогою метафоричної концептуалізації у ньому яскраво представлено явище глухоти як основної перешкоди для спілкування. Зважаючи на те, що Дж. Лакофф та М. Джонсон розглядали метафору як основний інструмент конструювання культурних концептів у мові та мисленні, вважаємо, що їхній науковий метод якнайкраще підходить для аналізу образного мовленнєвого вираження ключових концептів культури глухих.

Дослідження твору цієї письменниці у обраному аспекті робить свій внесок у розвиток рівноправності у соціо-культурній комунікації та наразі недостатньо представлене у вітчизняній філології.

Мета і завдання статті. Стаття спрямована на те, щоб проаналізувати ключові метафори на позначення концепта «Глухота» у романі Е. Лаборі «Крик чайки», послуговуючись методом Дж. Лакоффа та М. Джонсона («Метафори, якими ми живемо» [2]) для визначення їхнього типу, а також використовуючи підхід М. Блека («Метафора» [3]), для опису їхньої внутрішньої структури.

Об'єктом дослідження статті є метафори на позначення явища «Глухоти» у романі Е. Лаборі «Крик чайки», а **предметом** дослідження стає емпірична основа цих метафор, їхній онтологічний та орієнтаційний статус, а також їхня структура та парадигматичні взаємозв'язки.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку Дж. Лакоффа та М. Джонсона, емпіричний досвід людини є «плоттю нашої культури» [2, с. 57]. У свою чергу, саме культура містить цінності, які узгоджуються зі структурою, в тому числі метафоричною, її основних концептів. Зрештою, беручи до уваги припущення Дж. Лакоффа та М. Джонсона про те, що «метафора належить не тільки мові, [...] що процеси людського мислення багато в чому метафоричні» [2, с. 6], а також, що «концепт метафорично структурований, діяльність метафорично структурована, [...] мова метафорично структурована» [2, с. 5], цікаво було прослідкувати, яким чином текст роману глухої письменниці Е. Лаборі «Крик чайки», заснований на її особистому досвіді та цінностях культурної спільноти глухих, може за допомогою метафор проілюструвати основні концепти цієї культури.

Зважаючи на те, що в обраному художньому творі увага оповідача сфокусована на фізичному явищі глухоти, на його наслідках як для самої людини з вадами слуху, так і для її оточення, концепт «Глухота» стає центральним. Його метафорична презентація та структурування у романі викликає інтерес насамперед завдяки дискурсивній автентичності. Хто, як не особа із дуже конкретним фізичним, соціо-культурним, зокрема комунікативним, досвідом глухоти, може точніше описати суть цього феномена у термінах зрозумілих широкому загалу. Таким чином, у його структурі будуть присутні як конвенціональні метафори, тобто такі, «що визначають звичайну будову концептуальної системи нашого суспільства, яка відображається у повсякденному використанні мови» [2, с. 139] (наприклад: «*ouvrir le monde*» – «відкривати світ»), так і нові, неконвенціональні, образні, авторські метафори (наприклад: «*vitre transparente et béton*» – «прозора шибка і бетон» [1, с. 9]).

Статус метафор, які представляють концепт «Глухота», є неоднозначним, з огляду на те, що вони поєднують риси як онтологічних, так і орієнтаційних. Нагадаємо, що онтологічними можуть вважатися метафори, які є «способами сприйняття подій, діяльності, емоцій, ідей і т. д., як матеріальних сутностей та речей» [2, с. 25]. У випадку аналізованого метафоричного концепта три несуперечливі варіанти трактування перепони відображають явище глухоти. Невідоме та доволі абстрактне для людей зі слухом, воно розкривається за допомогою простих матеріальних референтів: а) вертикальна перепона (стіна, двері); б) замкнене приміщення; в) безлюдна місцина. Таким чином, представлення цього метафоричного концепта відповідає характеристикам онтологічної метафори.

Структура цього концепта є складною, оскільки містить кілька конститuentів, пов'язаних між собою: ідентифікація явища глухоти (I), характеристики сприйняття цього явища глухою особою (II), характеристики стану глухої особи (III), дії для подолання цього дефекту (IV), дії людей зі слухом щодо глухих людей (V). Наведемо кілька прикладів (*тут і надалі переклад з французької та коментарі – Н. С. Ярошко-Кушнір*), в яких перелічені конституенти будуть представлені за допомогою метафоричного перенесення «**Річ / приміщення** (вертикальна перепона (а); замкнене приміщення (б); безлюдна місцина (в)) → **Явище** (глухота)»:

I. Метафорична презентація явища глухоти становить ядро цього концепта, тоді як інші конституенти є її дериватами: а) «*l'absence de langage, l'inconnu des mots, la solitude et le mur de silence*» («відсутність мови, невідомість слів, самотність і *стіна мовчання*» [1, с. 16]); «*Un mur à la compréhension*» («*Стіна* для розуміння» [1, с. 163]); «*j'ai trouvé l'énorme clé qui ouvre l'énorme porte qui me séparait du monde*» («я знайшла величезний ключ, який відкриває *величезні двері*, що мене відділяли від світу» [1, с. 73]); в) «*j'étais seule sur ma planète*» («я була *сама* на *моїй планеті*» [1, с. 24]); «*le désert de l'exclusion*» («*пустеля* відкинення» [1, с. 78]).

II. У сприйнятті явища глухоти виокремлюються такі її риси, як невидимість, або ж візуальна непомітність, а також фізична нездоланність: а) «*le mur invisible qui me séparait des sons correspondant à ces mimiques était à la fois vitre transparente et béton*» («*невидима стіна*, яка мене відділяла від звуків, що відповідають міміці, була водночас *прозорою шибкою та громадям бетону*» [1, с. 7]); «*j'étais derrière ce mur de béton transparent*» («я знаходилася *за цією прозорою бетонною стіною*» [1, с. 9]); в) «*ces poissons muets qui s'agitaient dans un bocal*» («ці німі рибини

[люди, які розмовляють, очима глухої особи] рухалися у прозорому акваріумі» [1, с. 97]).

III. Стан глухої особи у суспільстві людей зі слухом нерозривно пов'язаний з асоціативним полем поняття «Перепони»: а) “cette sensation d’être *enfermée* derrière une énorme porte” («це відчуття бути замкненою за величезними дверима» [1, с. 23]); б) “j’en ai marre d’être *prisonnière* de ce silence” («мені набридло бути в’язнем цього мовчання» [1, с. 42]); “j’étais un peu *coincée, bloquée, enfermée*” («я була трохи загнана, знерухомлена, замкнена» [1, с. 102]); “*cloîtrée* dans son univers de silence” («запроторена у свій всесвіт мовчання» [1, с. 197]); в) “j’étais sûrement un peu comme une *débile, une sauvage*” («ймовірно я виглядала трохи як розумово відстала, дикунка» [1, с. 22]).

IV. Глуха особа може бути представлена також у ролі агенса, який здійснює цілеспрямовані дії щодо пацієнта, тобто вад слуху: а) “d’hier où j’étais derrière ce mur de béton transparent, à aujourd’hui où j’ai franchi le mur” («ще вчора я знаходилася за цією прозорою бетонною стіною, а сьогодні я її здолала» [1, с. 9]); “une énorme porte, que je ne pouvais pas ouvrir pour me faire comprendre des autres” («величезна стіна, яку я не могла відчинити, щоб порозумітися з іншими» [1, с. 23]); “j’ai trouvé l’énorme clé qui ouvre l’énorme porte qui me séparait du monde” («я знайшла величезного ключа [мова глухонімих], який відкриває величезні двері, що мене відділяють від світу» [1, с. 73]); б) “[...] qui m’a ouvert le monde à Vincennes” («[викладач мови жестів] який відкрив мені світ у місті Вінсен» [1, с. 79]).

V. Метафорична презентація явища глухоти впорядковує також означення взаємин глухих людей та людей зі слухом: а) “Je m’agitais d’un côté de ce mur et les autres faisait le même de l’autre” («Я метушилася з одного боку від цієї стіни, а решта робили те саме з іншого боку» [1, с. 7]); б) “leur ouvrir le monde comme on l’a fait pour moi” («відкрити їм [глухим] світ, як це колись зробили для мене» [1, с. 63]); “ce silence qu’ils ne cherchaient pas à rompre” («мовчання, яке вони не намагалися розірвати» [1, с. 42]); в) “les poissons muets [...] me laissaient de côté, sur la plage” («німі рибини [...] залишали мене обабіч, на пляжі» [1, с. 97]).

Отож допоміжним суб’єктом метафоризації [3, с. 163] концепта «Глухоти» стає матеріальне поняття «Перепони». Її атрибутами є міцність (“béton”), візуальна непомітність (“transparent”), величина (“l’énorme porte”), властивість блокувати та розділяти (“prisonnière”, “enfermée”, “cloîtrée”, “me séparait”, “je ne pouvais pas ouvrir”), або перебувати у відкритій позиції (“j’ai franchi”, “j’ai trouvé l’énorme clé qui ouvre l’énorme porte”). Імплікації емоційного стану людини, яка фізично знаходиться перед перепоною, або є замкненою

(страх, безсилля, роздратування, фрустрація, відчуття відірваності від зовнішнього світу), переносяться на імплікації емоційного стану глухої людини у комунікативному соціумі, створюючи основу метафори «ГЛУХОТА – це ПЕРЕПОНА». Денотативна та імплікативна структура поняття «Перепони» накладається на явище слухового дефекта та всі його психологічні, культурні та соціо-комунікативні наслідки, творячи відповідну онтологічну метафору.

У розглянутому випадку усі імплікації мають негативне емоційне забарвлення, однак ця ж онтологічна метафора може охоплювати також імплікації позитивного спектру, за умови, що глухота трактується як перепона для загрози, яка нависає над глухою особою, наприклад: “Je me réfugie derrière ma surdité pour justifier mon besoin d’indépendance” («Я знаходжу прихисток у моїй глухоті, щоб обґрунтувати мою потребу у незалежності» [1, с. 104]); “Je ne veux pas parler. Je mime. C’est ma méthode habituelle pour mettre un mur entre moi et l’autre” («Я не хочу говорити. Я вдаюся до міміки. Це мій звичний метод, щоб вибудувати стіну між мною та іншим» [1, с. 129]); “s’ils m’avaient bouclée, j’aurais fait le mur” («якби вони почали тиснути на мене, я б звела стіну» [1, с. 105]); “Moi, je dormais tranquillement à l’abri du vacarme” («Щодо мене, то я спокійно спала у прихистку від шуму» [1, с. 51]; “le refuge des sourds” («прихисток глухих [відмова від спілкування]» [1, с. 124]). У цьому випадку такі атрибути перепони, як її міцність і властивість блокувати та відділяти від небезпеки, набувають значення захисту, і, відповідно, вводять позитивні імплікації.

У першому та другому випадках метафора «ГЛУХОТА – це ПЕРЕПОНА» демонструє просторове упорядкування понять по горизонталі, у якому точкою відліку стає сама перепона (глухота). З одного боку, від неї знаходяться усі поняття, які співвідносяться із життям глухих людей, а з іншого – ті, що стосуються діяльності типового суспільства людей без вад слуху. Це підкреслюють такі просторові дейксиси, як: “derrière” (за, позаду), “d’un côté ... de l’autre” (з однієї сторони ... з іншої сторони), “de côté” (обабіч), “à l’abri” (осторонь, у прихистку). Таким чином, ця метафора демонструє риси орієнтаційної, адже надає концепту («Глухоти») у цьому конкретному випадку просторової орієнтації за визначенням Дж. Лакоффа та М. Джонсона [2, с. 14]. Завдяки її фізичній основі, яка впливає з емпіричного досвіду, читач має можливість уявити відчуття перебування у замкнутому приміщенні або перед перешкодою (стіною, зачиненими дверима, скляною перегородкою), яка обмежує його свободу та спілкування. Як наслідок, це стає ключем до розуміння концепта «Глухоти». Дж. Лакоффа та

М. Джонсона наголошують, що «тільки завдяки емпіричній основі метафора може слугувати засобом розуміння» [2, с. 20]. Водночас треба також підкреслити інтерактивність механізму розуміння цієї метафори, адже він «вимагає, щоб читач використовував систему імплікацій (або систему «загальноприйнятих асоціацій», створену для цього конкретного випадку) як засіб вибору, акцентування і зв'язування в систему ознак, які є важливими для якоїсь іншої сфери» [3, с. 168]. У випадку метафори «ГЛУХОТА – це ПЕРЕПОНА» імплікації (загальноприйняті асоціації) закритого приміщення підкреслюють таку рису глухоти як її обмежувальний вплив.

Ця опозиція знаходить своє продовження також у метафорі «ГЛУХІ ТА ЛЮДИ ЗІ СЛУХОМ – це РІЗНІ СВІТИ», або «ГЛУХІ ТА ЛЮДИ ЗІ СЛУХОМ – це СТОРОНИ ПРОТИСТОЯННЯ», наприклад: “*le combat entre les deux mondes*” («боротьба між двома світами» [1, с. 181]); “*ainsi, dans une certaine mesure, je le transpose en combat 'entendant-sourd*” («таким чином, я це відображаю як боротьбу “того, хто чує з глухою людиною”» [1, с. 96]); “*elle grandit en double vie*” («вона живе роздвоєним життям [йдеться про дитину, яка чує, але виховується разом із глухою сестрою]» [1, с. 95]); “*le monde des entendants était [...] une planète inconnue, dangereuse*” («світ людей зі слухом був невідомою, небезпечною планетою» [1, с. 116]); “*il y avait leur monde et le mien*” («був їхній світ і мій світ» [1, с. 115]). Бінарність опозиції виражається числівником “*deux*” (два), прикметником на позначення кількості “*double*” (подвійний), протиставленням граматичних дейксисів, виражених присвійними займенниками “*leur monde et le mien*” (їхній світ – мій світ), та імпліцитно, адже наявність “*le monde des entendants*” (світу людей зі слухом) передбачає присутність світу людей з вадами слуху.

Ще одним аргументом на користь того, що у контексті роману Е. Лаборі «Крик чайки» метафора «ГЛУХОТА – це ПЕРЕПОНА» набуває статусу орієнтаційної, є те, що вона не просто «структурує один концепт у термінах іншого, а організовує цілу систему концептів відносно іншої системи» [2, с. 14]. У цьому творі концепт «ПЕРЕПОНИ» використовується не тільки для трактування явища глухоти, але також для представлення таких концептів як «САМОТНІСТЬ» та частково концепта «СПІЛКУВАННЯ» у аспекті нестачі чи відсутності комунікації. На підтвердження цього розглянемо приклади з твору.

Метафора «САМОТНІСТЬ – це ПЕРЕПОНА»: “*l’univers restreint dans lequel j’évolue*” («обмежений світ, в якому я розвиваюся» [1, с. 50]); “*enfermée dans cette histoire personnelle*” («зачинена у цій особистій історії» [1, с. 119]); “*elle va sortir,*

elle aussi, du tunnel dans lequel on a enfermée mes parents à ma naissance” («вона також вийде з того тунелю, в який зачинили моїх батьків після мого народження [відкинення суспільством людей, чия дитина має дефекти слуху]» [1, с. 57]); “*ici je suis une étrangère à nouveau*” («тут я знову чужоземка» [оскільки іноземець має обмаль соціальних контактів у чужій країні] [1, с. 87]).

Метафора «НЕСТАЧА СПІЛКУВАННЯ – це ПЕРЕПОНА»: “*les professeurs s’énervent. Ils n’arrivent pas à percer la bulle dans laquelle je me suis installée*” («викладачі дратуються. Їм не вдається пробити бульбашку, у якій я сховалася» [1, с. 120]); “*Je ne sais même pas si elle comprend ou si elle ne veut pas comprendre, c’est le mur de Berlin, cette femme*” («Я не знаю, чи вона не розуміє, чи вона не хоче розуміти, ця жінка – справжня Берлінська стіна» [1, с. 109]); “*Leur monde me mettait en prison en refusant de communiquer avec moi*” («Їхній світ кидав мене до в’язниці, відмовляючись спілкуватися зі мною» [1, с. 115]); “*il se réfugie derrière sa mauvaise foi*” («він ховається за своєю недовірою [до мови глухих]» [1, с. 91]).

Цікаво, що емпірична основа усіх цих метафор співпадає з описом психологічних, емоційних та ментальних особливостей розвитку дітей із вадами слуху, які подає фахівець із сурдопсихології Богданова Т. Г. [4]. З одного боку, глухота пригнічує швидкість зорового розпізнання предметів, координацію рухів, можливість мовленнєвого розвитку [4, с. 21–23], тобто має ті самі наслідки, що й якась матеріальна перешкода для людини зі слухом (стіна обмежує поле зору, закрите приміщення – рухи та спілкування з зовнішнім світом). З іншого боку, ізольованість дитини, нестача психо-емоційного спілкування з оточенням також має негативний вплив на її формування: «Встановлено, що відносна бідність емоційних проявів дошкільнят лише опосередковано зумовлена їхньою вадою, але безпосередньо залежить від характеру емоційно-діяльнісного та мовленнєвого спілкування з дорослими. [...] відносна бідність емоційних проявів глухих дошкільнят значно зумовлена недоліками виховання, невмінням дорослих людей зі слухом забезпечувати дітям емоційне спілкування» [4, с. 44]. Саме це явище презентує метафора «НЕСТАЧА СПІЛКУВАННЯ – це ПЕРЕПОНА».

Ця метафора входить у антонімічну парадигму з метафорою «СПІЛКУВАННЯ – це ФІЗИЧНИЙ ЗВ’ЯЗОК», яка, по суті, також є орієнтаційною за своєю природою. Вона імпліцитно вказує на те, що особи, між якими існує зв’язок, знаходяться на відстані одне від одного, але не довільно, а узгоджено: “*elle était mon seul lien avec le monde*” («вона була моїм єдиним зв’язком зі світом»

[1, с. 24] – спілкування глухої дитини з матір'ю); “notre façon de parler était instinctive, animale, j'appelle ça “*ombilicale*” («наш спосіб спілкування був інстинктивним, тваринним, я називаю його “*пуповинним*”» [1, с. 17] – спілкування глухої дитини з матір'ю); “Marie est *mon téléphone parlant*” («Марі є моїм *говірким телефоном*» [1, с. 95] – спілкування глухої дитини з сестрою); “nous avons main dans la main” («ми йшли рука в руку») [1, с. 211] – спілкування глухої жінки з колегою). Таким чином, біном понять «Перепона» та «Зв'язок» комплексно представляє концепт «Глухоти» та суміжні з ним концепти за допомогою метафори.

Висновки і перспективи подальших розробок. Таким чином, застосувавши метод аналізу метафор Дж. Лакоффа, М. Джонсона та М. Блека, у статті вдалося описати структуру метафори «ГЛУХОТА – це ПЕРЕПОНА», обґрунтувати її онтологічний та орієнтаційний статус, пояснити емпіричну основу метафоричного перенесення, представити її парадигматичні зв'язки з похідними та антонімічними метафорами.

У перспективі розглядаємо можливість дослідження інших важливих метафоризованих кон-

цептів цього роману, таких як «САМОІДЕНТИФІКАЦІЯ», «СПРИЙНЯТТЯ», «МОВА ЖЕСТІВ».

ЛІТЕРАТУРА

1. Laborit E. Le cri de la mouette. Paris : Éditions Robert Laffont, 1994. 218 p.
2. Lakoff G., Johnson M. Metaphors we live by. Chicago, London : The University of Chicago Press, 1980. 242 p.
3. Блэк М. Метафора. *Теория метафоры*. Москва : Прогресс, 1990. С. 153–172.
4. Богданова Т. Г. Сурдопсихология. Москва : Академия, 2002. 203 с.

REFERENCES

1. Laborit, E. Le cri de la mouette. Paris : Éditions Robert Laffont, 1994. 218 p.
2. Lakoff, G., Johnson, M. Metaphors we live by. Chicago, London : The University of Chicago Press, 1980. 242 p.
3. Blek, M. (1990) Metafora [Metaphor]. *Teoryia metafory*. Moskva : Prohress. Pp. 153–172.
4. Bohdanova, T. H. (2002) Surdopsykhohyia [Psychology of deafness]. Moscow : *Akademyia*, 2002. 203 p.